

Liberala idéer för sjukvården

En sammanfattning av Liberalernas
hälso- och sjukvårdspolitik

Detta är en sammanfattning av Liberalernas hälso- och sjukvårdspolitik så som den uttrycks i rapporter, valmanifest, riksdagsmotioner samt ställningstaganden från landsmötet, partistyrelsen och partiledningen m.m. Dokumentet är uppdaterat i juli 2026.

Inledning

Vi tror på ett samhälle som backar upp, men inte står i vägen. Som håller sig borta från det du sköter bättre själv, men som finns där och fungerar när du behöver det.

Visst har Sverige en hälso- och sjukvård att vara stolt över. På många sätt är den i världsklass, framför allt när det gäller medicinska resultat, vårdkvalitet och patientsäkerhet.

Men det finns också stora luckor. När och hur du får vård beror alltför ofta på ditt postnummer. Väntetider och vårdköer är mycket längre än i jämförbara länder. Vårdcentraler dras in och ätstörningsvård monteras ner samtidigt som vårdens anställda drunknar i administration. Och den som lider av psykisk ohälsa fastnar i köer, i stället för att få hjälp när den behövs.

Det vill vi förändra. Vi vill att du ska kunna få vård efter dina behov, när du behöver den och av den vårdgivare som du själv väljer. Och vi vill att läkare, sjuksköterskor och alla andra som arbetar i hälso- och sjukvården får rimliga arbetsvillkor och mindre byråkrati.

Vård nära dig, när du behöver den

Vi vill göra det lättare för dig att få kontakt med vården i vardagen när du behöver det. Därför vill vi att vårdcentraler har öppet längre, och vi vill underlätta för småskaliga mottagningar och fler närakuter, så att du får kontakt samma dag och kan träffa vårdpersonal även på kvällar och helger.

- **Lättare att få vård när det faktiskt passar.** Vi vill att öppettiderna ska bli bättre på vårdcentraler i samtliga regioner, och vi är beredda att ge vården den långsiktiga förstärkning som behövs. Det ska vara enkelt för dig att nå vårdcentralen på telefon under hela dagen, och du ska ha större möjlighet att få en snabb telefontid till din fasta läkare och veta att det går att få en akuttid när det behövs.
- **Underlätta mindre husläkarmottagningar.** Vi vill skapa goda förutsättningar för mindre, läkarägda husläkarmottagningar. Förenklad administration, rimliga krav och tydlig ersättningsmodell kan öka mångfalden och tillgängligheten inom primärvården.
- **Bättre stöd via apoteket.** För att förenkla vardagspusslet vill vi att legitimerad personal på apotek ska kunna hjälpa dig att förnya vissa recept i mindre förpackning, ta enklare prover och göra hälsoundersökningar.

- **Nätläkaren ska vara din egen läkare.** Vi anser att den digitala vården har en stor potential och att den ska integreras i den vanliga vårdstrukturen. Därför ska också ersättningsmodellerna göras mer rättvisa. Vi vill alla regioner ska erbjuda en minst lika bra digital tillgänglighet som fysisk, där du utifrån din situation alltid ska välja hur du vill möta vården.

Personlig fast läkare, på riktigt

I Liberalernas Sverige vet du vem din läkare är, och får chansen på riktigt att träffa din doktor. Tryggheten ökar när du slipper förklara din sjukdomshistoria varje gång du besöker vårdcentralen.

Vi vill utbilda 4 500 fler allmänläkare och stärka lagen så att alla invånare kan lista sig på fasta läkare. Patienter med många och täta kontakter i specialistsjukvården ska också ha rätt till en fast vårdkontakt.

- **En husläkare när du behöver.** Lagen ska stärkas så att du verkligen kan lista dig hos en fast läkare på din vårdcentral som har tid för just dig. Varje vårdcentral ska tydligt kommunicera vilka läkare som finns tillgängliga för listning och möjliggöra byte vid behov. Dessutom ska de barn och vuxna som har många och täta kontakter i specialistsjukvården där också ha rätt till både fast vårdkontakt och fast läkare som kan guida och stötta. På så sätt blir mötet med vården både enklare, tryggare och snabbare.
- **Mål och årlig uppföljning av fast läkarkontakt.** Vi vill att varje region ska ha en tydlig målsättning om att en stor majoritet av invånarna ska ha en fast läkarkontakt under mandatperioden. Målet ska vara konkreta och följas upp årligen, med tydlig återrapportering till invånarna.
- **Utbilda fler läkare.** För att du på riktigt ska ha möjlighet till en fast läkare behövs fler allmänläkare i primärvården. Liberalerna vill utbilda 4 500 fler läkare och att staten ålägger varje region ett ansvar att utbilda tillräckligt många specialister i allmänmedicin, baserat på hela befolkningens behov. Det gör vården bättre och minskar beroendet av tillfälliga lösningar såsom hyrläkare.

Trygg, säker och jämställd vård i hela landet

Du ska ha samma rätt till trygg och säker sjukvård var du än bor. Men då behöver staten styra sjukvården mycket tydligare så att köerna kortas och sjukvården blir mer jämlik i hela landet.

Det borde vara en självklarhet att män och kvinnor ska ha samma rätt att få vård och omsorg utifrån sina behov. Likaså ska inte ens postnummer avgöra kvaliteten på vården man möter. Oavsett om man bor på glesbygden eller i förorten ska tillgången till vård vara god.

Liberalerna vill att staten säkrar att patienter får samma tillgång till vård och mediciner i hela landet. Nationella beslut ska styra, utan överprövning i regionerna.

- **Din tillgång till sjukvård ska inte bero på ditt postnummer.** Det är inte rimligt att det finns så stora skillnader i villkoren för patienter och personalen mellan regioner som i dag. Därför vill vi att staten ska ha en tydligare roll i vården. Detaljstyrningen ska minska, men staten ska ta ett betydligt större ansvar för sjukvårdens strategiska planering, beredskap och långsiktiga kompetensförsörjning. Vi vill också ha en nationell sjukvårdsberedning som säkrar sjukvårdens ramar, mål och långsiktiga inriktning, på samma sätt som Försvarsberedningen och pensionsgruppen. Vi vill även att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ska ha rätt att stänga enskilda vårdverksamheter vid långvariga kvalitetsbrister, allvarliga händelser eller bristande följsamhet till nationella riktlinjer.
- **Stärk vårdplatskapaciteten.** Sverige har i dag färre vårdplatser per 1 000 invånare än jämförbara länder. För att möta behoven krävs ett investeringslyft som stärker kapaciteten längs hela vårdkedjan: fler högteknologiska platser på intensivvårdsavdelningar (IVA), en utbyggd barnintensivvård (BIVA) som gör att svårt sjuka barn inte behöver transporteras långa sträckor, fler intermediärvårdsplatser (IMA), somatiska och psykiatriska vårdplatser.
- **Bygga ut avancerad sjukvård i hemmet i fler regioner.** Möjligheten att få avancerad sjukvård i hemmet (ASIH), i stället för att vara inlagd på sjukhus, varierar kraftigt över landet. I vissa regioner erbjuds ASIH brett och fungerar som ett verkligt alternativ till slutenvård, medan det i andra områden knappt finns tillgång till denna vårdform. Denna vård behöver byggas ut.
- **Nya lösningar för sjukvård i glesbygd.** Inför mobila vårdteam och ambulansbussar för att förbättra tillgången till vård i glesbygdsområden. Utred möjligheterna att utöka luftambulanssystemet för att säkerställa snabb vårdtransport i hela landet. Valfrihetslagstiftningen LOV ska kunna anpassas småskaligt i ett visst geografiskt område inom en region. Det ska finnas goda möjligheter till specialisering inom glesbygdssjukvård för yrkesgrupper från undersköterska till läkare. Inför mottagningshotell där olika grenar av specialistvård regelbundet kommer till patienter i små orter, på landsbygden och i glesbygd.
- **Rigida artongränsar i sjukvården måste suddas ut.** Barn blir juridiskt sett vuxna över en natt när de fyller 18 år, men det innebär inte att en helt ny vårdform är vad de behöver. Liberalerna vill därför att gränsen för överflytt från barn- till vuxensjukvård ska vara flexibel och att den, i samråd mellan läkare och patient, ska justeras efter varje individs behov.
- **Sverige ska vara världens bästa land att födas i, och att föda i.** Därför ska förlossningsvården stärkas. Vi vill att varje födande kvinna ska ha en egen barnmorska vid förlossningen och eftervården i hela landet. Du som föder ska ha friheten att själv välja kejsarsnitt. Dessutom vill vi underlätta för äggfrysning, höja åldersgränsen för IVF och införa rätt till syskonbehandlingar så att fler efterlängtnade barn kan komma till världen.

- **Ingen människas hälsa ska äventyras av ojämställd vård.** Fortfarande får dock kvinnor färre provtagningar och undersökningar och fler biverkningar. Liberalerna anser därför att all vårdrelaterad statistik ska analyseras ur ett genusperspektiv.
- **Mer forskning om kvinnors sjukdomar.** Många tillstånd och sjukdomar som främst drabbar kvinnor förblir okända, som endometrios, dyspareuni, benskörhet, fibromyalgi och lipödem. Kunskapen om underbeforskade tillstånd måste öka, liksom den om skillnader mellan kvinnors och mäns sjukdomsbilder.

Öka den enskildes självbestämmande

Vår utgångspunkt som liberaler är att människor har olika önskningar och behov. En av våra viktigaste uppgifter är därför att värna och utveckla valfriheten. På hälso- och sjukvårdens område har makten de senaste decennierna förflyttats från politiker och byråkrater till patienterna, och vi vill göra mer för att öka den enskildes möjlighet att välja.

- **Patienter ska kunna vara delaktiga genom hela vård- och behandlingsprocessen.** Det behövs ett nytt perspektiv inom hälso- och sjukvården som helt utgår från patientens behov. Hälso- och sjukvårdslagen behöver moderniseras och perspektivet förflyttas från ett befolkningsperspektiv till patientmakt.
- **Varje patient ska ha rätt att fritt välja vårdgivare i hela landet.** Det ska gälla både öppenvård och operationer, slutenvårdsrehabilitering och annan slutenvård i hela landet. Valmöjligheterna ska även öka inom regionerna, genom mer småskalig vård.
- **Öka patientmakten genom information.** Regionerna ska ge information och hjälp med bokning av vård till de patienter som av någon anledning önskar vård i annan region än den man bor i. Information om vårdkvalitet och väntetider liksom kontakter och remisser är exempel på stöd som regionerna ska tillhandahålla. En sådan tjänst ska utformas enhetligt och samordnas mellan regionerna.

Bättre stöd och vård vid psykisk ohälsa

Vi vill att du som lider av psykisk ohälsa lättare ska få hjälp direkt av psykolog eller kurator via vårdcentralen, utan krångliga remisser. Fler jourer för psykisk ohälsa ska finnas kvällar och helger, och den som riskerar återfall ska kunna få självvald inläggning i tid.

Psykisk ohälsa har kommit att bli ett särskilt utmanande område inom svensk hälso- och sjukvård. Flickor i tonåren rapporterar rekordhöga nivåer av ångest, kvinnor i arbetsför ålder toppar statistiken över sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa, medan män är överrepresenterade i suicid. Samtidigt lever många äldre med psykisk ohälsa i tysthet.

Det är avgörande att psykisk ohälsa förebyggs och upptäcks i tid, för att ingen ska hamna mellan stolarna. Det behövs därför ett samlat grepp om den psykiska ohälsan – från tidiga insatser i barnhälsovården till psykiatriambulans vid kris.

- **Bättre stöd till unga med psykisk ohälsa.** Allt fler unga, både tjejer och killar, mår psykiskt dåligt men får inte den hjälp de behöver. Vi vill stärka föräldrastödet redan på MVC och BVC och se till att barn och unga få bättre hjälp från kurator och psykolog både i skolans elevhälsa och i primärvården. De orimliga väntetiderna till BUP måste kortas och varje barn som besöker BUP ska ha rätt till en personlig vårdkontakt.
- **Ge varje barn inom BUP en fast vårdkontakt.** Unga med psykisk ohälsa behöver trygghet och kontinuitet. Vi vill att alla patienter inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP) har en namngiven vårdkontakt som följer dem över tid. Det ger bättre behandling, minskar återfall och ökar tilliten till vården.
- **Säkra fler kuratorer och psykologer i skolan.** Skolan är den plats där barn och unga vistas varje dag och därför också den viktigaste platsen för att tidigt upptäcka och hantera psykisk ohälsa. Elevhälsan ska inte vara ett lotteri där det i dag är orimligt stora skillnader mellan olika skolor.
- **Säkra en ungdomsmottagning med psykologkompetens i varje kommun.** Många unga söker inte vård i primärvården och för många unga är ungdomsmottagningen deras förstahandsval, men tillgången varierar kraftigt. Vi vill säkerställa att ungdomar i alla kommuner har möjlighet att gå till en ungdomsmottagning med psykologisk kompetens och möjlighet till samtalsstöd, oavsett var i landet man bor.
- **Erbjud föräldrastöd parallellt med vårdinsatser för barn.** Föräldrars ork, kunskap och stöd har stor betydelse för barns psykiska hälsa. Vi föreslår att föräldrastöd alltid ska erbjudas när ett barn får insatser från barn- och ungdomspsykiatri eller elevhälsa, så att hela familjen får det stöd den behöver. Det behövs också ett förstärkt, strukturerat föräldrastöd inom barnhälsovården.
- **Etablera psykiatriambulanser med akut kompetens.** Vid akuta psykiska kriser skickas fortfarande ofta polis, trots att det handlar om vård och inte om brott. Vi vill införa fler psykiatriambulanser: mobila team med psykiatrisjuksköterska, psykolog och erfaren personal som kan rycka ut vid t.ex. suicidlarm, psykos eller svår ångest.
- **Inför stressmottagningar med låg tröskel.** Vi föreslår att regionerna inrättar särskilda stressmottagningar, där personer med tidiga tecken på utmattning kan få rådgivning, samtal och behandling utan remiss. Mottagningen ska vara en brygga mellan primärvården och sjukskrivning med målet att förhindra att människor blir allvarligt sjuka.
- **Utveckla första linjens psykiatri för vuxna i hela landet.** För lätt till måttlig psykisk ohälsa, som stress, oro eller nedstämdhet, ska man få tidigt stöd i primärvården. Vi vill att det i hela landet ska finnas psykologer och kuratorer i vårdcentralens team som är tillgängliga utan remiss och med korta väntetider.

- **Erbjud psykisk-ohälsjourer kvällstid och helger.** Kris och försämrat psykiskt mående sker inte enbart under kontorstid. Vi föreslår att regionerna etablerar särskilda psykisk-ohälsjourer kopplade till närakuter eller husläkarmottagningar, där patienter kan söka hjälp om kvällar och helger.
- **Inför en fast vårdkontakt i psykiatri.** Alla patienter som har kontakt med psykiatri ska ha en namngiven fast vårdkontakt som följer individen över tid, ansvarar för samordning av vården, läkemedel och uppföljning samt fungerar som en trygg punkt i vårdsystemet. Lagen möjliggör detta redan, men i praktiken saknas det ofta. Vi vill göra det till norm.
- **Inför självvald inläggning som standard i hela landet.** Självvald inläggning innebär att patienter med återkommande allvarlig psykisk sjukdom i förväg kommer överens med vården om att själva kunna initiera en kort inläggning vid försämring. Det stärker patientens kontroll, förebygger tvångsvård och ökar förtroendet för vården.
- **Satsa på uppsökande arbete och återfallsprevention.** Psykisk ohälsa är ofta återkommande. Därför vill vi att regionerna utvecklar arbetssätt för att systematiskt följa upp patienter med hög återfallsrisk, till exempel genom telefonkontakter, stödträffar eller digital uppföljning. Det går också att använda journalsystem för att identifiera riskmönster.
- **Inled fler partnerskap med civilsamhälle och företag.** Arbetsplatser, föreningsliv och ideella organisationer spelar en viktig roll i att identifiera psykisk ohälsa tidigt. Vi vill att regionerna ska inleda fler samverkansprojekt med företagshälsovård och civilsamhälle, till exempel inom ramen för idéburet offentligt partnerskap (IOP). Det kan bidra till att fånga upp personer i riskzon i ett tidigt skede.

Bättre villkor för vårdens medarbetare

För att korta vårdköer, öka kapaciteten och bygga ut primärvården behövs fler personer som vill och kan arbeta i vården. Då behöver arbetsvillkoren bli bättre. Det handlar om att mer tid ska ägnas åt patienter, i stället för administration, att det ska finnas en tydlig löneutveckling, att fortbildning ska vara en rättighet, att schemaläggningen ska bli hållbar och att fler vårdbiträden eller medicinska sekreterare behövs för att avlasta andra vårdyrken.

I dag ansvarar läkare för alldeles för många patienter och har för lite tid för patienter. Personalen har vuxit, men i första hand inom administrationen. Vi vill rensa i sjukvårdsbyråkrati och få ordning på journalsystemen så att du som jobbar i vården får mer tid och bättre arbetsmiljö.

- **Gallra i administrationen och ta bort dubbelarbete.** Inom fem år måste Sverige minst nå ner till det europeiska snittet för hur mycket arbetstid som medarbetare lägger på administration och uppföljning. Avlasta kvalificerade yrkespersoner genom riktigt bra digitala arbetsverktyg, samt genom att personal i enklare yrken tar över sysslor.

- **En karriär i vården ska löna sig.** Vi vill införa kompetensstegar för rejäl löneutveckling. Lönen ska fördubblas under ett yrkesliv i vården för den som tar ansvar, vidareutbildar sig och bidrar till verksamhetens utveckling. Alltför många lämnar vården eftersom löneutvecklingen står still, särskilt i de kvinnodominerade vårdprofessionerna. Vi vill bryta det mönstret och göra vården till ett attraktivt framtidsyrke.
- **Dimensionera utbildningsplatser efter behov.** Det är orimligt att det finns fler utbildningsplatser för specialisering där det redan råder överskott, medan det finns få utbildningsplatser där underskottet är stort. Vi vill i större utsträckning än i dag dimensionera vårdutbildningarna strategiskt efter de framtida behoven. Nationella vårdkompetensrådet behöver få ett betydligt starkare mandat att samordna och påverka utbildningsutbudet. Praktikplatser behöver finnas i hela landet, även på mindre orter.
- **Skapa karriärmöjligheter som håller i längden.** Vi vill skapa attraktiva karriärvägar inom offentlig vård som konkurrerar med privata alternativ. Det handlar om fler möjligheter till ledarskapsroller där vårderfarenhet väger tungt, specialisering med goda villkor utan att behöva byta arbetsgivare samt fler forskningstjänster och bättre möjligheter till akademisk utveckling.
- **Avlasta sjuksköterskor.** All personal inom hälso- och sjukvården måste ges möjlighet att arbeta på toppen av sin kompetens. Låt därför till exempel vårdbiträden och undersköterskor avlasta sjuksköterskor och andra legitimerade medarbetare. Genom lärlingsutbildningar och lågtröskeljobb kan fler lära sig viktiga jobb och skaffa erfarenheter inom hälso- och sjukvårdens verksamheter.
- **Specialistutbildning ska ges inom ramen för yrkeslivet.** Sjuksköterskor, fysioterapeuter och andra legitimerade medarbetare ska ha goda förutsättningar att specialisera sig inom ramen för anställningarna. Likvärdiga villkor för anställda hos privata aktörer ska säkerställas genom avtal.
- **Satsa på fortbildning.** All legitimerad personal inom hälso- och sjukvården behöver ständigt hålla sin kunskap aktuell. Därför ska ett recertifieringssystem införas som innebär att fortbildning är en förutsättning för att få behålla sin legitimation. Arbetsgivarna ska ha ett reglerat ansvar att ge förutsättningar för fortbildning.
- **Fler småskaliga lösningar.** För att underlätta entreprenörskap för legitimerade yrkespersoner som vill driva eget, men utan den storskalighet som ofta krävs i LOV, vill vi införa en alternativ vårdvalsform i liten regi. En sådan modell bör på sikt ersätta dagens nationella taxa för läkare och fysioterapeuter.
- **Scheman ska fungera i verkliga livet.** Den som är ensamstående småbarnsförälder varannan vecka har andra behov än den som närmar sig pension eller har passerat pensionsåldern men vill fortsätta bidra i vården och dela med sig av sin kompetens. Alla behövs i vården, hela arbetslivet. Därför vill vi reformera schemalaggningen i vården så att den utgår från individers livssituation. Sjukvårdens företagshälsovård ska stärkas och vara delaktig i större schemaförändringar.

